

Lanškroun – krveprolití v květnu 1945

Vypovídá Julius Friedel, 22.2.1951

Dokumenty k vyhnání Němců z českých zemí, zpráva 18

Dne 9. května 1945 se na výšinách lanškrounského kotle odehrávaly poslední boje.

V prvních dne invaze se Rusové málo starali o postrašené německé obyvatele. Hledali alkohol, drancovali a za noci pořádali vojáci doslova hon na ženy, po celou noc bylo slyšet křik štvaných obětí.

Nemnozí zde usazení Češi sami zpočátku nevěděli, jak se zachovat; měli velké obavy i o vlastní majetek.

Němečtí mužští obyvatelé města museli v těchto dnech vykonávat úklidové práce; v dopoledních hodinách 17. května byli bez udání důvodů posláni domů.

K 11 hodině téhož dne přijeli na nákladních vozech stovky ozbrojených Čechů, takzvaných partyzánů. Shromáždili se na hlavním náměstí a jakýsi sovětský důstojník k nim pronesl plamennou řeč, která byla často doprovázena ohlušujícím rámemusem. Potom se Češi, jakoby domluveni, rozběhli na všechny strany. Netrvalo dlouho, a bylo jasno, oč jde.

V menších i větších skupinách hnali k náměstí všechny německé muže, mezi nimi byly i ženy a děti, městské domy byly vskutku pročešávány, všichni muži museli s sebou, mladí i staří, slabí a dokonce těžce nemocní. Jednotlivé takto sebrané skupiny doprovázeli divoce povykující, po zuby ozbrojení Češi, kteří slepě stříleli a tloukli do všeho, co jim přišlo pod ruce. Jiné české bojůvky odjely mezitím do okolních vesnic a stejným způsobem odtamtud hnaly muže do města. V časných odpoledních hodinách bylo na náměstí více než 1.000 německých mužů. Museli tu stát seřazení, se zdviženýma rukama a čekat, co přijde.

Následovaly nejodpornější scény, jaké si kdy člověk vymyslel. Jednou se muži museli položit na dlažbu, potom rychle vstát, jindy se rozptýlit a znovu se formovat do řad. Češi se procházeli řadami sem a tam, s vervou kopali muže do pohlavních orgánů a do holení, mlátili je všemožnými předměty, plivali na ně a zejména kolem sebe divoce stříleli.

Brzy bylo mnoho raněných, kteří už nemohli vstát a těžce trpěli. To však ještě nestačilo. Před radnicí je velká protiletadlová vodní nádrž, do níž nakonec naházeli oběti bestiálního řádění, drželi je klacky a tyčemi pod vodou, aby se nemohly vynořit. Ano, nakonec se do vody střílelo, že se rudě zbarvila. Když se lidé plazili ven, šlapali jim po prstech, mnohé však vylovili mrtvé. (...) Zatímco se odehrávaly tyto nelidské hrůzy, ustavil se na chodníku před okresním úřadem takzvaný "lidový soud". Za rozestavenými stoly se usazují Češi, mezi nimi:

Hrabáček, majitel pily z Vejprt,
Pfitzner Wilhelm, zaměstnanec nemocenské pojišťovny v Lanškrounu,
Matschat Franz, tkadlec u firmy Thoma, Lanškroun, Magdalenská ulice,
Wanitschek Bernard, obuvník, Lanškroun, Karlova ul.,
Matschat Stefan, tkadlec u firmy Thoma, Lanškroun,
Bednář Friedrich, truhlář v tabákové továrně, Lanškroun,
Polák, dástojník četnictva a
jedna žena, snad paní Lossnerová, Lanškroun.

Kolem stolu stál velký počet Čechů, kteří vystupovali jako žalobci a vybírali si z řad přednostně jednotlivé Němce. (...) Každému sdělili rozsudek a napsali mu ho křídou na záda. Odtud až k bráně se táhla 50 – 60 m dlouhá ulička, kterou probíhali, a byli mrskáni. Mnozí zůstali ležet na cestě, dříve než byl vykonán rozsudek. (...) Jednou z prvních obětí se stal Karl Piffel, truhlářský mistr. Potom co jej vyvedli z řady, prohnali vodou, a odtud polomrtvého vytáhli, byl doslova ubit k smrti a rozšlapán na kaši.

Dalším byl dílenský mistr firmy Pam z Lanškrounu jménem Reichstätter, kterého k nepoznání zmlátili, nato postavili ke zdi radnice a salvami strojních pušek usmrtili. Z ulice vedoucí k vězení hulákající Češi poklusem přihnali krví zalitého ing. Josefa Neugebauera z Lanškrouna, který, rovněž s rukama vzhůru a s obličejem obráceným ke zdi radnice, bezhlesně padl pod kulkami strojních pušek. Podobně odešel ze života také ing. Otto Dietrich, Lanškroun. Rolník Viktor Benesch, Lanškroun, skončil na tomtéž místě s ustřelenou horní částí lebky.

Bolestné výkřiky krvácejících lidí brzy vše přehlušily, mnozí seděli a leželi nezúčastněně mezi mrtvými. Kolem 7 hodiny večerní byla většina těch, které sehnali dohromady, vzata do vazby, jen málokteré poslali domů.

18. května se na obětech, znovu sehnaných na náměstí, páchaly nejbrutálnější násilnosti. (...) Kolem 17. hodiny skončily tyto hrůzy nepředvídaným způsobem, obětavým činem paní Augusty Heiderové, vdovy po kupci. Měla obchod bezprostředně za stanovištěm "lidového soudu", takže z pudy mohla pozorovat z těsné blízkosti hrůzy, které se tam odehrávaly; pokusila se učinit přítrž násilí tím, že zapálila vlastní dům a zvolila dobrovolnou smrt oběšením. Vypuklý požár způsobil značnou paniku a předčasně ukončil bestiální řádění Čechů.

Před radnicí, na místě, kde předtím vraždil "lidový soud", leželi ve velkých kalužích a proudech krve tito Němci, někteří zastřeleni, jiní ubiti a k nepoznání zkopáni a znetvořeni:

1. Benesch Viktor, rolník a zástupce předsedy místních zemědělců, předseda účastníků bojů světové války,
2. Neugebauer Josef, inženýr a stavitel,
3. Dietrich Otto, inženýr a stavitel,
4. Köhler, inženýr a vedoucí závodu,
5. Janisch Leo, vedoucí pracovního úřadu,
6. Langer Karl, úředník pracovního úřadu,
7. Langer Josef, úředník pracovního úřadu,
8. Kowarsch Karl, řeznický mistr, zastřelen svým pomocníkem,
9. Benesch Theodor, lesnický ředitel na penzi,
10. Gerth Rudolf, šikovatel,
11. Lug Herbert, rolník z Lukové,
12. Klement Johann, elektrotechnik,
13. Schwab Reinhold, výrobce cementového zboží,
14. Schmidt Karl, klempíř,
15. Jurenka Josef, zámečnický mistr
16. Schwab Robert, úředník zemského rady,
17. Antl Richard, rolník z Rudoltic,
18. Marek, železničář,
19. Koblichke Josef, nadučitel na penzi,
20. Pfißl Karl, truhlářský mistr,
21. Hafler Leopold, dělník,
22. Reichstätter Julius, úředník,
23. Linhart Josef, rolník z Lukové,
24. Zandler, rolník z Rudoltic.

Tito lidé, kteří padli za oběť bestiální hordě, zůstali zde ležet do 19. května. V pozdních odpoledních hodinách je musel dovézt na hřbitov rolník Eduard Neugebauer z Lanškrouna, Angerstraße. Úřední lékař, Němec, kterého pro jeho pobuřující jednání Němci z Lanškrouna vymazali ze své paměti, řekl, že u lidí, utýraných k smrti, nemohl jednoznačně zjistit, kdo jsou. Mrtví byli doslova zahrabáni do masového hrobu.

Nelze se divit, že pod dojmem těchto hrůzných událostí mnozí Němci ukončili své životy dobrovolnou smrtí.

Spolehlivě zjištěni byli následující:

- Heiderová Auguste, vdova po kupci, náměstí Lanškroun,
Maresch Eduard, obchodník střížním zbožím, se ženou, Lanškroun, Magdalenská ulice,
Richter Hubert, obuvník se ženou, Magdalenská ulice,
Riedel Wenzel, strážnický mistr v penzi, Magdalenská ulice,
Waschitschek Hans, cestující učitel na penzi, se ženou, Lanškroun, Badgasse,
Killer, rolník, Lanškroun, Angerstraße,
Janisch Karl, zahradník, Lanškroun, Hřbitovní ulice,
Jandejsek Josef, vrchní daňový tajemník na penzi, se ženou, Lanškroun, H. Knirschstraße,
Portele Otto, obuvník, náměstí Lanškroun,
Kusebauch Wenzel, major na penzi, se ženou, Lanškroun, Angerstraße,
Knapková Gerlinde, roz. Ringlová, náměstí Lanškroun,

Pifflová Anna, roz. Schneiderová, vdova po lékaři, s dcerou Ingunde Ilgnerovou a jejím dítětem, Lanškroun, Knirschstraße,
Dr. Pelzl Franz se ženou Mathildou roz. Naglovou, Lanškroun, Johannesgasse,
Rotter Richard s jedním dítětem, Lanškroun,
Langer Karl, obecní zaměstnanec na penzi, Školní nám.,
Schromm Viktor, silniční mistr, Lanškroun.

Ve většině obcí probíhaly tyto dny podobně.

HILVÁTY: více než 60 osob zvolilo dobrovolnou smrt, mezi nimi místní lékař dr. Schwarz, v jehož bytě zemřelo mnoho Němců.

TRPÍK: manželka starosty Schmidta zastřelila své děti a sebe.

KVĚTNÁ: soudce Franz Hübl zastřelil svou osmičlennou rodinu, pouze 80letého otce nechal na živu.

RUDOLTICE: rovněž zde odešel větší počet lidí dobrovolně ze života.

TŘEBOVICE: rolník Julius Klaschka byl zastřelen.

ŽICHLÍNEK: rolník Franz Kaupe byl zastřelen.

ČENKOVICE: několik mrtvých zastřelením.

OPATOV: Majitel dvora Freisassen Heinz Peschka se ženou a synem volili dobrovolnou smrt, stejně jako starosta Max Wilder se ženou a třemi dětmi.

Někdejší starosta města Lanškrounu, dr.Franz Nagl, později v Litoměřicích, byl zastřelen v Hradci Králové.

Mimořádnou brutalitu projevila český obuvník Janeček z Heřmanic. Hrdě potom vyprávěl ve vězení, že zastřelil ze zálohy přinejmenším 18 německých vojáků, kteří neozbrojeni putovali lesem.

V těchto dnech byli dosud práceschopní Němci ve větších skupinách předáváni Rusům, kteří je odvlékali na východ. Po měsících a létech strádání se mnozí z nich nedočkali návratu domů.

Další jména Čechů tehdy činných v obecní správě, kteří se podíleli na krutostech vůči Němcům a byli známi tím, že loupili a kradli a rozhodně zodpovídali za vše, co se stalo, jsou:

Oba starostové Losser a Hejl, městští zmocněnci Židlík, ing. Vagner, dr. Řehák, Wanitschek, Kudláček, Pfitzner, předseda dr. Skála, Vodička. Zejména je třeba upozornit na majitele pily Hrabáčka a důstojníka četnictva Poláka. Po útěku z Gottwaldova ráje přes Německo skončil Hrabáček jako zemědělský dělník ve Francii a také Polák se dožil hořkého konce.

Místopřísežně prohlašuji, že uvedené údaje odpovídají pravdě.

Převzato z knihy „Slyšme i druhou stranu, Dokumenty k vyhnání Němců z českých zemí“ (str.49-53), výběr a překlad z německého originálu „Dokumente zur Austreibung der Sudetendeutschen“, Mnichov 1952. Českou edici připravila Sidonia Dědinová, vydalo Infcentrum Šumava, České Budějovice 1991. Přetisk pro www.go-east-mission.de (květen 2006) se svolením editorky.